

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Musik (valgfag) Læseplan

2019

Indhold

1 Om læseplanens funktion	3
2 Læseplanens opbygning	4
3 Fagets formål og identitet	5
4 Fagets kompetenceområder og kompetencemål	7
4.1 Musikudøvelse	7
4.2 Musikalsk skaben	7
4.3 Musikforståelse	8
5 Udviklingen i indholdet i undervisningen	9
5.1 Musikudøvelse	9
5.2 Musikalsk skaben	10
5.3 Musikforståelse	11
6 Tværgående emner og problemstillinger	13
7 Tværgående temaer	14
7.1 Sproglig udvikling	14
7.2 It og medier	15
7.3 Innovation og entreprenørskab	16
8 Referencer	17

1 Om læseplanens funktion

Læseplanen beskriver grundlaget for undervisningen i faget. Læseplanen fortolker forholdet mellem skolens formål, lovens centrale bestemmelser om undervisningens tilrettelæggelse og de fagspecifikke bestemmelser i Fælles Mål.

Fagformålet beskriver, hvordan faget bidrager til at opfylde folkeskolens formål, og angiver den overordnede retning for tilrettelæggelsen af undervisningen i faget. Fagformålet og de underliggende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne er således den overordnede ramme for lærerens overvejelser om tilrettelæggelsen af undervisningen, herunder overvejelser vedrørende valg af undervisningens indhold. Læseplanen udfolder de bindende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål, hvor det faglige indhold konkretiseres.

Læseplanen uddyber kompetencemålene og beskriver det indhold og den progression, der skal knytte sig til kompetencemålene mhp. at give en ramme for lærerens valg af indhold. Læseplanen beskriver de bindende færdigheds- og vidensområder, der ligger under fagets kompetencemål på de enkelte trinforløb. Færdigheds- og vidensområderne angiver i overskriftsform afgørende faglige elementer i arbejdet hen imod at indfri kompetencemålene som udgangspunkt for bestræbelsen på at opfylde fagformålet og skal danne udgangspunkt for tilrettelæggelsen af undervisningen.

2 Læseplanens opbygning

Læseplanen beskriver den overordnede ramme for valgfaget musik i folkeskolen og giver et indblik i fagets indholdsområder. I vejledningen findes eksempler på, hvordan der kan arbejdes med kompetenceområderne i musikfaget.

Læseplanen indledes i **kapitel 3** med musikfagets formål og identitet og fortsætter med et bredt blik på musik som en vigtig del af menneskers udtryksformer, kultur og liv. Herefter berøres forholdet mellem det brede blik på musik, fagets potentialer og dets formål i folkeskolen.

I **kapitel 4** beskrives musikfagets kompetenceområder og kompetencemål, deres indbyrdes sammenhæng, og hvordan de i praksis spiller fint sammen og kan være svære at skille ad.

I **kapitel 5** beskrives undervisningens indhold og dens færdigheds- og vidensområder. Her udfoldes idéen og indholdet i kompetenceområderne og færdigheds- og vidensområderne, og der gives bud på, hvordan man kan arbejde med dem i praksis.

Kapitel 6 berører musikfagets mulige samarbejdsflader med andre fag og dets bidrag til udvikling af håndværksmæssige og almene kompetencer. Læseplanen afrundes i **kapitel 7** med en beskrivelse af, hvordan musikfaget og de tværgående temaer sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab kan forstås.

3 Fagets formål og identitet

Valgfaget musik er toårigt og placeres på 7.-8. årgang og afsluttes med en praktisk/mundtlig prøve i slutningen af 8. klasse. Valgfaget bygger oven på det obligatoriske fag musik fra 1. til 6. klasse.

Fagets formål

Eleverne skal i faget musik udvikle kompetencer til at opleve musik og til at udtrykke sig i og om musik, herunder synge danske sange. Faget skal bibringe dem forudsætninger for livslang og aktiv deltagelse i musiklivet og for at kunne forholde sig til samfundets mangeartede musiktilbud.

Stk. 2. Eleverne skal beskæftige sig aktivt og skabende med musik. Faget skal medvirke til elevernes følelsesmæssige og intellektuelle udvikling, udvikling af koncentration og motorik samt øge deres forståelse af sig selv som en del af et fællesskab.

Stk. 3. I faget musik skal eleverne udvikle forståelse af dansk og udenlandsk musiktradition som en del af kulturlivet, dels således som den indgår i det aktuelle samfundsliv, dels i dens historiske perspektiv.

Musik i menneskelivet

Musik er en vigtig del af menneskers liv, kultur og fællesskab (Nielsen, 2010). I musikken kan grundlæggende følelser som glæde, gensidig forståelse, tab og fortvivelse komme til udtryk, hvor ord ikke slår til. Derfor er der ofte musik til fest, sportspræstationer og store livsbegivenheder som fødsel, bryllup og død. Der er også musik i hverdagen, måske i baggrunden uden man rigtigt bemærker det, mens man køber ind eller ser film. Somme tider vælger man noget *bestemt* musik for at opnå noget. I musikken kan man opleve nærvær, fordybelse og selvforglemmelse, og gennem musikken kan man kommunikere med andre.

Musik i skolelivet

I valgfaget musik beskæftiger eleverne sig med forskellige sider af musikliv i verden. Musikliv skal forstås bredt som en åben skattekasse af musikalske udtryks- og samværsformer. Det leves i alt fra små musikkulturer til store koncerter og festivaler. Musikliv folder sig ud i medier, i mødet mellem amatører og professionelle og i et mylder af genrer. I undervisningen præsenteres eleverne for forskellige sider af musikliv og indgår i det. Det kan foregå på et utal af måder, som når eleverne synger, spiller, bevæger sig, lytter til musik og selv er musikalsk opfindsomme. I mødet med det gamle, det velkendte, det nye og det anderledes er der rig mulighed for at udforske egne musikalske og historiske rødder.

Ved selv at synge, spille og skabe får eleverne arbejdet med mange af fagets håndværksmæssige og teknologiske sider, som skærper deres praksisfaglighed. Undervisningen tager afsæt i dansk og vesteuropæisk musikkultur. I takt med globaliseringen og udviklingen af det multikulturelle samfund vil det være relevant også at forholde sig til andre musikkulturer. I valgfaget er det i særlig grad relevant at forholde sig til den digitale dimension i musikfaget.

Musikundervisningens opgave: glæde, lyst og forudsætninger

Musikundervisningens første opgave er at give eleverne forudsætninger for at deltage i musiklivet aktivt og igennem hele livet. I arbejdet med musikken lærer eleverne at forholde sig til musikken, træffe musikalsk kvalificerede valg og indgå i samarbejde med andre.

Valgfaget musik bygger videre på de overordnede idéer i det obligatoriske musikfag i 1.-6. klasse. Det kan derfor være gavnligt at orientere sig i beskrivelserne i læseplanen og vejledningen derfra. Det obligatoriske musikfag danner basis for, at eleverne får viden og kundskaber om og gennem musik.

Valgfaget og lokale ressourcer

I valgfaget kan samspillet mellem eleverne indbyrdes, skolen og andre relevante institutioner som fx musik- og kulturskoler, musikforeninger og det professionelle musikliv udvikles. Eleverne skal kunne deltage i aktiviteter, der involverer samarbejde med hinanden og de bedst tilgængelige lokale ressourcer i lokalsamfundet.

Elevinddragelse

Det er afgørende for oplevelsen, glæden og ejerskabet til musik, at eleverne inddrages i valg af stof og arbejdsmetoder, så de finder frem til deres egne musikalske udtryk. Det betyder ikke, at eleverne bestemmer det faglige indhold alene. Her balancerer den professionelle lærer mellem på den ene side at lytte til eleverne og på den anden side at udvide elevernes horisont, så de møder det, de ikke ville støde på af sig selv.

At være kompetent i musik

I musikundervisningen har musiklæreren med sin professionelle dømmekraft, faglige skøn og didaktiske overvejelser og beslutninger en fin anledning til at motivere og anerkende eleverne, så deres tiltro til egne idéer, viden, kunnen, kreativitet og skabende arbejde understøttes. Gennem fordybelse, varierende musikaktiviteter og roller kan musikfaget støtte elevernes alsidige udvikling og deres evne til at tage stilling og handle. Her er det godt at huske på, at det at være kompetent i musik kan handle om at synge eller spille på et instrument, men også at være god til at samarbejde, få idéer, associere, lytte, time noget, åbne sig for musikken eller knække læsekoden ift. noder eller grafisk partitur (Adrian, 2018). Det kan også være, at elevernes egne idéer udtrykkes i sang, musik og bevægelse, eller omvendt at musikken inspirerer eleverne til nye udtryk i ord, maleri og billeder (Espeland, 2001).

Træne demokratiske værdier

I musikundervisningen tilbydes eleverne nye roller. Måske er en læsestærk elev fagligt udfordret i musiktimen og har svært ved at holde en rytme. Her kan den læsesvage elev træde til og vise sig taktfast, hjælpsom og med et overraskende overblik over musikken. I musikundervisningen kan eleverne hjælpes ad, lytte til hinanden og samarbejde i og om musik og derigennem træne grundlæggende demokratiske værdier som lydhørhed, handlekraft og medansvar (Adrian, 2018).

4 Fagets kompetenceområder og kompetencemål

Valgfaget er inddelt i tre kompetenceområder: musikudøvelse, musikforståelse og musikalsk skaben. I praksis kan flere aspekter i kompetenceområderne være i spil på samme tid.

Oversigt over fagets kompetenceområder og kompetencemål

Kompetenceområde	Kompetencemål
Musikudøvelse	Eleven kan udtrykke sig musikalsk i fællesskab med andre.
Musikalsk skaben	Eleven kan arbejde eksperimenterende med kreative processer i musik.
Musikforståelse	Eleven kan forholde sig kvalificeret til musikalsk praksis og musiks betydning.

4.1 Musikudøvelse

Undervisningen i musikudøvelse sigter mod, at eleverne lærer at udtrykke sig musikalsk og indgå med lydhørhed i fællesskab med hinanden. Glæden ved at musicere er afgørende. Det er i den forbindelse underordnet, om eleverne synger og spiller for sig selv eller for andre, om musikken er enkel eller kompliceret, lang eller kort, let eller svær at udføre. Overalt, hvor det er muligt, inddrages eleverne aktivt i tilrettelæggelsen og selve udformningen af musikken. Eleverne gives mulighed for at blive bevidste, afprøve, genkende eller veksle mellem forskellige musikalske roller, fx musikerens, musikinstruktørens, lytterens og producerens. Det er centralt, at undervisningen tilrettelægges med opmærksomhed på differentiering, så hver elev kan udfolde sit eget potentiale, og at der er fokus på, at færdigheder i at udøve musik må udvikles over tid.

4.2 Musikalsk skaben

Undervisningen i musikalsk skaben sigter mod, at eleverne i fællesskab og alene kan arbejde udforskende, eksperimenterende og undersøgende med musikkens grundelementer og former i skabende kreative processer mhp. at udvikle egne musikalske idéer og udtryk. Det skabende arbejde foregår inden for klare musikalske rammer. Det er centralt, at eleverne oplever ejerskab til det musikalske produkt, opnår tillid til egne evner og får erfaringer som musikalsk skabende mennesker.

4.3 Musikforståelse

Undervisningen i musikforståelse sigter mod, at eleverne kan opleve musik og aktivt forholde sig til musikkens rolle i samfundet i lokale, nationale og globale musikalske fællesskaber. Gennem musikoplevelser og musikanalyse udvides elevernes musikalske erfaringsverden og fagsprog. På den baggrund kan eleverne reflektere over og perspektivere eget musikk liv og egen identitet. Arbejdet med musikforståelse kan også give inspiration og indsigt, når eleverne skaber egne æstetiske udtryk.

Kompetenceområdernes samspil

Tager undervisningen udgangspunkt i *skabende arbejde* med sangskrivning, digital produktion og komposition og arrangement, dvs. musikalsk skaben, vil behovet for at inddrage *musikforståelse*, dvs. viden om rammer for kreativt arbejde og musikkens grundelementer som form og musikalsk materiale, og *musikudøvelse* ved at eksperimentere sig frem være helt naturligt. Læring her foregår ofte i spring og hulter til bulter undervejs i processen frem mod at skabe et musikalsk udtryk (Green, 2008). Arbejder eleverne fx med at lytte, undersøge og diskutere et nummer, dvs. *musikforståelse*, mhp. at kunne udføre det selv, dvs. *musikudøvelse*, og finde deres eget udtryk, dvs. *musikalsk skaben*, er alle tre kompetenceområder i spil. På deres vej frem mod at skabe deres egen version af nummeret vil musikoplevelse, improvisation, komposition, arrangement og kreativitet ofte indgå i processen for at skabe en performance.

I valgfaget arbejder eleverne løbende med at fremstille små værker og i fællesskab skabe et fælles udtryk, som fremføres fx ved en koncert inden prøven.

5 Udviklingen i indholdet i undervisningen

I valgfaget inddrages eleverne og deres erfaringer i vid udstrækning i valg af indhold og arbejdsform. Det er centralt, at eleverne i fællesskab bidrager og lærer at tage ansvar for det fælles musikalske udtryk og udvikler lydhørhed over for andres musikalske valg og tillid til egne musikalske værdier og evner.

I musikudøvelse arbejdes der med den enkelte elevs stemmemæssige og instrumentale viden og færdigheder og med klassens fælles musikalske udtryk i sang og sammenspil. Der kan fx være fokus på forståelse af forskellige musikalske roller, lydhørhed og det at kunne træffe kvalificerede musikalske valg.

I udviklingen af kreativitet er der fortsat fokus på glæden ved at udtrykke sig, modet til at fejle og evnen til at vælge det særlige. Undervisningen bygger fx på, at eleverne anvender ord, stemme, krop, musikinstrumenter og andre klangkilder, herunder digitale enheder, i det skabende musikalske arbejde. Målet er at give eleverne kompetencer til at arbejde med skabende processer og kvalificere deres egne musikalske udtryk.

Elevernes musikalske univers udvides gennem alsidige musikoplevelser og deltagelse i musikliv. Ved at beskæftige sig med fx musikanalyse, musikhistorie, musikoplevelse og musik i medier udvikles elevernes musikprog, musikforståelse og refleksionsevne, så de bliver i stand til at forholde sig kvalificeret og nuanceret til musikalsk praksis og musiks betydning i samfundet før og nu.

5.1 Musikudøvelse

Kompetenceområdet musikudøvelse omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

- **Sang** er centreret om elevernes udvikling af egen stemme og alsidige stemmebrug.
- **Spil** omhandler elevernes instrumentale færdigheder.
- **Fremførelse** drejer sig om elevernes musikalske performance.
- **Musikudstyr** fokuserer på elevernes betjening af teknisk udstyr.

Sang

Eleverne udvikler deres stemmer ved at eksperimentere, undersøge og lære stemmen at kende som et instrument med mange klangmuligheder. Arbejdet med stemmebrug kan primært finde sted i grupper, så eleverne lærer at anvende deres stemmer på forskellige måder i et fælles musikalsk udtryk. Der kan arbejdes med flerstemmig sang. Eleverne arbejder i et alsidigt repertoire med sund stemmefunktion og med, hvordan stemmen kan bruges ift. et valgt udtryk. Mikrofonsang kan indgå som led i undervisningen.

Spil

Under spil og udforskning af forskellige instrumenter får eleverne kendskab til og forståelse af instrumenternes funktion i det musikalske udtryk. Eleverne kan drage fordel af efterhånden at arbejde særlig intensivt med et bestemt instrument og få indsigt i udfordringer som øveteknik og øveprocesser og med en stigende lydhørhed i sammenspillet.

Fremførelse

Eleverne bliver i undervisningen fortrolige med at samarbejde og kunne fremføre egen eller andres musik. Det indebærer, at eleverne har særligt fokus på fx performance og roller i arbejdet med performance. Eleverne kan forberede sig individuelt og som gruppe på at optræde for andre. Særlige problemstillinger mhp. mental forberedelse, sceneoptræden og samarbejdsevner kan indgå i undervisningen.

Musikudstyr

Eleverne lærer at betjene musikudstyr i nødvendigt omfang for derved at kunne træffe kvalificerede musikalske valg og understøtte musikalske udtryk og forskellige roller i sammenspillet. Der arbejdes derfor med forskellige former for teknisk udstyr og med forståelse af sammenspillet mellem akustisk og elektrisk udstyr.

5.2 Musikalsk skaben

Kompetenceområdet musikudøvelse omfatter tre færdigheds- og vidensområder:

- **Sangskrivning** omhandler det kreative og eksperimenterende arbejde med sangskrivning.
- **Digital produktion** fokuserer på kreativt og eksperimenterende arbejde med egne digitale produktioner.
- **Komposition og arrangement** fokuserer på kreativt og eksperimenterende arbejde med komposition og arrangement.

Sangskrivning

Eleverne arbejder med sangskrivning i grupper og/eller alene for at kunne udtrykke egne tanker, følelser eller idéer og opnå tillid til egne skabende evner og ejerskab til resultatet. Dette kan foregå ved at kaste lys over andres sangskrivningsprocesser og opstille enkle rammer for arbejdet med kreative processer i sangskrivning. Resultatet af det, eleverne udvikler, dvs. produktet, skal have et mål og kunne videreformidles til glæde og gavn for andre.

Digital produktion

Eleverne arbejder med digital produktion i grupper og/eller alene og herigennem udtrykker egne tanker, følelser eller idéer og opnår tillid til egne skabende evner, træffer egne musikalske valg og får ejerskab til resultatet. Dette kan foregå ved at arbejde med enkle digitale musikprogrammer og ved at få indblik i andres skabende processer og designprocesser. I forbindelse med designprocesser kan idéudvikling, personligt udtryk og kommunikation berøres. Elevernes egne arbejder tager afsæt i opstilling af enkle rammer for det kreative arbejde. Resultatet af det, som eleverne udvikler, kan videreformidles til glæde og gavn for andre.

Komposition og arrangement

Eleverne arbejder med enkel komposition i grupper eller alene inden for definerede rammer for det skabende arbejde (Hansen, 1988). Det kan fx foregå ved at opstille rammer for kompositionens sats- og arrangementsteknikker, valg af toner, akkorder, rytmer, instrumenter og form eller ved at knytte kompositionsarbejdet til elementer som film, tekst eller stemning. For at fastholde de musikalske idéer kan notation i bred forstand inddrages som fx egenudviklet grafisk notation, rytmeboks eller noder.

5.3 Musikforståelse

Kompetenceområdet musikudøvelse omfatter fem færdigheds- og vidensområder:

- **Musikoplevelse** drejer sig om elevernes æstetiske oplevelser med musik.
- **Musikliv** kvalificerer eleverne til at forholde sig til musikliv.
- **Musikhistorie** fokuserer på at give eleverne indblik i musikhistoriske perioder og kulturer.
- **Musikanalyse** drejer sig om at udvikle elevernes analysearbejde med musik.
- **Musik i medier** fokuserer på at give eleverne et nuanceret blik på musiks funktion og betydning i medier.

Musikoplevelse

Gennem æstetiske oplevelser og indtryk med musik fra forskellige genrer, kulturer og perioder udvides elevernes erfaringsverden. Glæden ved musikken og åbenheden over for andres musikalske udtryk er centralt. Gennem alsidige indtryk får eleverne stof, der kan danne afsæt for egne udtryk og egen fortolkning. Det kan fx foregå ved udvikling af egne tekster, malerier, bevægelser eller musikværker. Musikfagsproget udvides undervejs.

Musikliv

Eleverne orienterer sig i og om musikliv uden for skolen og forholder sig til musiktilbud uden for skolen, hvilket danner udgangspunkt for refleksion over og stillingtagen til musiklivets mangfoldighed lokalt, nationalt og globalt, herunder musikforbrug i hverdagen, koncerttilbud, talentkonkurrencer og musiksmag.

Musikhistorie

Gennem et alsidigt arbejde med udvalgte nedslag fra musikhistorien får eleverne indblik i forskellige musikhistoriske perioder og kulturer, herunder centrale musikpersoner. Det tilstræbes, at eleverne får en fornemmelse af musikkens udvikling igennem tiderne frem til i dag. Undervisningen kan fx foregå som led i tværfaglige forløb.

Musikanalyse

Eleverne lærer at undersøge, analysere og reflektere over musikkens struktur og udtryk. Der lægges fx vægt på forholdet mellem analytisk viden om musik og den enkeltes forståelse og oplevelse af musik. Undervisning i musikanalyse kan bidrage til at vække elevernes forståelse af, hvordan musikoplevelser på den ene side kan fremme fællesskabet og på den anden side kan være dybt personlige. Eleverne arbejder med relevante fagbegreber i analysearbejdet, herunder musikkens elementer som klang, melodi, rytme, harmoni, form, udtryk og gængse akkordsammenhænge og tonearter (Jensen, 2018). I analysearbejdet opnår eleverne forståelse af fagbegreber og terminologier, som kan bringes i spil i deres egen musikalske skaben.

Musik i medier

Eleverne lærer at undersøge og reflektere kritisk over, hvordan musik indgår og anvendes i forskellige medier. I tilrettelæggelsen af undervisningen inddrages eleverne og deres erfaringer, så der både skabes dialog og konfrontation om fx musikkens rolle og funktion på forskellige medieplatforme, herunder på internettet og i film. Desuden arbejdes med musik og lyd som kommunikationsform, så eleverne bliver bevidste om afsenders og modtagers rolle, når egne og andres musikalske idéer kommunikeres.

6 Tværgående emner og problemstillinger

Undervisningen i musik kan tilrettelægges, så den vekselvirker mellem musikfaglig fordybelse, tværfagligt arbejde og tværgående temaer, og så musik indtænkes i andre fag. Der er rig mulighed for at tænke i tværgående emner og problemstillinger ift. sprogfagene, håndværk og design, billedkunst, bevægelse og kropslig læring i idræt, akustik og lyd i fysik eller dyreløyd i biologi.

I musikfaget styrkes elevernes håndværksmæssige færdigheder. Desuden opøves elevernes samarbejdsevner, forståelse af kreative processer og mod til at turde fejle i det kreative arbejde. Disse evner har eleverne gavn af i alle skolens fag og opgaver.

7 Tværgående temaer

Musikfaget lægger op til at gøre brug af de tværgående temaer sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab.

7.1 Sproglig udvikling

I musikundervisningen kan sproglig udvikling indgå på flere måder ved at arbejde med sproglige grundelementer og mulige betydninger. Gennem arbejdet med et bredt repertoire af sange kan eleverne lære at fokusere på det tekstlige indhold samt sprogets stilistiske træk og udtale. Elevernes kendskab til sprog kan inddrages i undervisningen. Det er væsentligt, at sangteksternes indhold i form af begreber, kulturfænomener, historisk sammenhæng mv. udfoldes for eleverne.

Sproglig udvikling har fokus på fire dimensioner af det talte og det skrevne sprog: samtale, lytte, læse og skrive.

Samtale og sprogets lydside

I samtalen om musik kan musikfaglige begreber som tonehøjde, dynamik, klang og struktur inddrages. Det vil ofte foregå i analyse, diskussion og refleksion over musik. Også hverdags-sproget bliver en del af samtalen. Det kan være samtale om musikoplevelser og beskrivelse af musik, som eleverne ikke har et fagsprog for, men som de finder metaforer for. Også det "talte" sprog i rap kan forstås som en anledning til at øve og udvikle rytme og timing.

I arbejdet med sprogets lydside er der rig mulighed for at eksperimentere med fx intonation, sprogtone, artikulation, rytme og frasering ved at inddrage dialekter og andre sprog. Grundlæggende fysiologiske forhold ifm. sprog italesættes, som fx hvor i munden lyden er placeret, og hvordan tunge, mund og svælg arbejder sammen, når man taler.

Lytte

At lytte efter sprogets små lydige nuancer, vokaler og konsonanter, enderim og sprog-melodi og arbejde med forskellige dialekter, andre sprog og timing træner kompetencer i at lytte.

Desuden kan der arbejdes med sprogets indhold i sange og musikkens måde at understøtte eller skabe kontrast til tekst på. Hvordan forholder musikken sig til teksten? Tilføjer musikken noget til stemningen? Understreger musikken særlige sproglige udsagn? Gentager komponisten bestemte ord i sangen? Hvad gør musikken der, hvor der er pause i teksten? Er der stemningsskabende mellemspill?

Læse

I musikfaget læser eleverne fagtekster om musik, fx ifm. musikhistorie og informations-søgning. Her udvikles et fagsprog. Også instruerende tekster om en opgave, der skal løses i musik, træner læsningen. Først og fremmest er det dog oplagt, at læsning i musikfaget er knyttet til det poetiske sprog i sangtekster. Den danske sangskat er en åben skattekasse med tekstperler. De er nemmere at huske og fundere over, når de har melodi til.

Skrive

At skrive i musik kan forstås på flere måder. Oftest vil skrivning forekomme, ifm. at eleverne sætter tekst til en melodi, eller hvis de gennem musiklytning inspireres til at finde på en fortælling eller poesi. Sangskrivning er en anledning til, at eleverne selv skriver tekster.

At skrive i musikfaget kan også forstås bredere og handle om at notere noget, der skal huskes. Hvordan fastholder man en musikalsk idé, en melodi, en form, en rytme, en bestemt lyd osv. i hukommelsen? Her opfinder eleverne måske egne grafiske symboler blandet med få ord, noder og rytmeboks, så de senere kan vende tilbage til det.

7.2 It og medier

It og medier er en stor ressource for musikundervisningen og anvendes metodisk ifm. flere sider af musikfaget. Det kan være som inspirationskilde, når der fx arbejdes med musikindspilninger, film eller instruktionsvideoer, eller som konkret hjælpemiddel fx ved akkompagnement til fællessange, hvis læreren ikke selv akkompagnerer. I arbejdet med it og medier kan teknologiforståelser med fordel indgå.

It- og mediekompetencer kan udskilles i fire elevpositioner, som i praksis vil have store overlap og sammenfald.

Eleven som kritisk undersøger

Eleverne kan lære at søge forskellige relevante ressourcer i digitale medier. Det kan fx foregå i musikforståelse, hvor eleverne bl.a. læser fagspecifikke tekster, og i arbejdet med musikudøvelse, hvor instruktionsvideoer spiller en rolle. Hvilke styrker og svagheder har instruktionsvideoer? Også i arbejdet med forholdet mellem lyd og billedside skal eleverne forholde sig kritisk til den store mængde materiale, der findes på de digitale medier. Her kan spørgsmål om, hvilken rolle lyden spiller ift. billedsiden, og hvordan lyd kan bruges til at manipulere med, være aktuelle. Dette kan bl.a. foregå ved at lade eleverne udforske og forstå sammenhænge mellem lydsiden i it og medier.

Eleven som analyserende modtager

Musik er også en stor industri med mange kommercielle interesser og aktører. Eleverne kan derfor arbejde med at kunne vurdere musikkens rolle og intention på forskellige medieplatforme. Dette kan fx foregå ved inddragelse af forskellige it- og medieplatforme ifm. musiklytning og analyse af musikvideoer og reklamer.

Eleven som målrettet og kreativ producent

Digitale medier indgår i særlig grad under kompetenceområdet musikalsk skaben, hvor de kan anvendes til at skabe, fastholde og bearbejde musikalske udtryk. Eleverne kan arbejde digitalt og skabende inden for fx lydformning, komposition og digital produktion. I forbindelse hermed kan eleverne fx arbejde med remediering af eksisterende materiale eller redigering eller bearbejdning af eget skabende musikalske arbejde. Desuden kan designprocesser inddrages. Her berøres områder som idéudvikling, personligt udtryk og kommunikation. Det er oplagt at inddrage pc'er, tablets og mobiltelefoner i arbejdet og hente inspiration i spilleinstruktioner, musikvideoer og instruktionsvideoer i musikudøvelsen.

Eleven som ansvarlig deltager

Eleverne kan lære, hvornår og hvordan der kan skabes musik med respekt for andres rettigheder. Eksempelvis anvendes brudstykker fra allerede produceret materiale ofte i det skabende arbejde. Her genbruges brudstykker fra andres musik og sammensættes til et nyt værk. Eleverne kan fx få have viden om, hvad der må indgå, og hvad der skal søges om rettigheder til at indgå.

7.3 Innovation og entreprenørskab

Faget musik både fordrer og udvikler innovation og entreprenørskab hos eleverne. Dette kommer særligt til udtryk under kompetenceområderne musikøvelse og musikalsk skaben.

Innovation og entreprenørskab kan udskilles i fire komplementære og indbyrdes afhængige dimensioner: handling, kreativitet, omverdensforståelse og personlig indstilling.

Omverdensforståelse og personlig indstilling

I alle tre kompetenceområder kan der arbejdes med dimensionerne omverdensforståelse og personlig indstilling hos eleverne. Den musikalske basisviden, som eleverne opnår fx gennem musikudøvelse og arbejdet med kulturelle fænomener, skikke og vaner inden for musik, udgør et væsentligt bidrag til deres omverdensforståelse. I det kontinuerlige arbejde med musikudøvelse skærpes elevernes koncentration og personlige indstilling. Gennem afstemte musikaktiviteter arbejdes der på anerkendende og motiverende vis med at styrke elevernes tiltro til egne evner.

I kompetenceområdet musikalsk skaben arbejdes særligt med dimensionerne kreativitet og handling. Med den producerende tilgang oplever eleverne, at de med deres skabende musikalske arbejde kan skabe produkter af værdi for dem selv og andre. Eleverne skal arbejde eksperimenterende og improviserende inden for klare rammer. Gennem disse aktiviteter skaber de musikalske løsninger med baggrund i deres viden, fantasi og egne idéer. I udviklingen af kreativitet kan der fokuseres på glæden ved at udtrykke sig, modet til at turde fejle og evnen til at vælge det særlige. Her kan eleverne få erfaring med at komme med nye bud inden for eksisterende musikgenrer og bidrage til udviklingen af musik og fremtidige genrer, som kan skabe værdi for andre.

8 Referencer

Adrian, Signe. 2018. *Klassekultur i lyd og bevægelse med særligt fokus på musik og inklusion*. EMU <https://www.emu.dk/grundskole/forskning-og-viden/forskning-relateret-til-fag/styrkede-laeringsmiljoer-i-2>.

Espeland, Magne. 2001. *Lyttemetodikk. Studiebok*. Bergen. Fagbokforlaget.

Green, Lucy. 2008. *Music, Informal Learning and the School: A New Classroom Pedagogy*. Aldershot, UK and Burlington.

Hansen, Egelund, Finn. 1988. *Båndtropering: Strategier for ny musik i skoleundervisningen 1*. Folkeskolens Musiklærerforening.

Nielsen, Frede Viggo. 2010. *Hvorfor musik? Om begrundelser for en almen musikundervisning*. Dansk Sang. 62, 1 2010/2011, Ss. 54-65.

Musik (valgfag) - Læseplan

2019

2. udgave

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

